

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קמד

ערב שבת קודש
פרשת שלח
י"ח בסיוון התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ח בסיוון ה'תשע"ו - כ"ה בסיוון ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ח בסיוון	הל' שאר אבות הטומאות פרק ו-ח.	הל' שגגות פרק ב.	מ"ע צז.
ש"ק	י"ט בסיוון	פרק ט-יא.	פרק ג.	מ"ע צז.
א'	כ' בסיוון	פרק יב-יד.	פרק ד.	מ"ע קה.
ב'	כ"א בסיוון	פרק טו-יז.	פרק ה.	מ"ע קה.
ג'	כ"ב בסיוון	פרק יח-כ.	פרק ו.	מ"ע צח.
ד'	כ"ג בסיוון	הל' טומאת אוכלין... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע צח.
ה'	כ"ד בסיוון	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע צח.
ו'	כ"ה בסיוון	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע צח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר***		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ח בסיוון	2.58	4.08	4.36	5.44	9.08	12.43	1.19	7.50.3	8.18
ש"ק, י"ט בסיוון	2.58	4.08	4.36	5.44	9.08	12.43	1.19	7.50.4	8.18
א', כ' בסיוון	2.58	4.09	4.36	5.44	9.08	12.44	1.19	7.50.5	8.18
ב', כ"א בסיוון	2.59	4.09	4.37	5.44	9.08	12.44	1.19	7.50.6	8.18
ג', כ"ב בסיוון	2.59	4.10	4.37	5.45	9.09	12.44	1.19	7.50.7	8.19
ד', כ"ג בסיוון	3.00	4.10	4.37	5.45	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
ה', כ"ד בסיוון	3.00	4.11	4.38	5.46	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
ו', כ"ה בסיוון	3.01	4.11	4.38	5.46	9.09	12.45	1.20	7.50.7	8.18

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ
8:31	7:13	8:31	7:28	8:34	7:21	8:35	7:29	8:32	7:29
8:31	7:13	8:31	7:29	8:34	7:22	8:35	7:29	8:32	7:29

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

עורך אחראי: לוי שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

שני אופני בירור העולם בידי מרגלים

שתי דרגות בעם ישראל – דרגת התחלקות, כפי שכל אדם הוא מציאות לעצמו, ודרגת אחדות, כפי שעם ישראל כולו חובר למציאות אחת כללית • גם בתורה ובמצוות יש בחינת התחלקות ובחינת אחדות, שהם בכללות, תרי"ג מצוות ותורה אחת • לעתיד לבוא תתגלה האחדות שלמעלה מהעולם, שלכן יתקדשו כולם כשבת לוי • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

התורה.

וכיוון שבש"ישראל ובתורה ישנן ב' דרגות (בכללות), דרגת האחדות, ודרגת ההתחלקות⁵, כידוע⁶ ש"ישראל" ראשי תיבות "יש שישים ריבוא אותיות לתורה", שלכל אחד מ"ישראל יש אות פרטית בתורה (שממנה נמשכת חיותו כו')⁷, שעל-פי דין צריכה להיות כל אות מוקפת גוויל⁸, כל אות בפני עצמה, וביחד עם זה, כל ס' ריבוא האותיות דס' ריבוא בני-ישראל הם מציאות אחת, "תורה אחת", כספר-תורה שכשרותו תלויה בכשרות כל האותיות שבו (לא חסר ולא יתיר)⁹ – יש לומר, שבהתאם לכך ישנם ב' אופנים בבירור העולם (שנברא בשביל ישראל ובשביל התורה), בירור מצד דרגת ההתחלקות שבתורה ובישראל, ובירור (נעלה יותר) מצד דרגת האחדות שבתורה

א. ביאור הקשר והשייכות של שילוח המרגלים לחודש סיוון – ששילוח המרגלים היה בכ"ט סיוון¹, ומודגש גם בקריאה של פרשת המרגלים קרוב לסימו של חודש סיוון – חודש מתן-תורה: ידוע שבירור העולם נעשה בכוח ועל-ידי עבודת ישראל בתורה, ובלשון הקבלה והחסידות² "בחכמה (דווקא) אתברירו", חכמת התורה³. ויש לומר, שנטעם זה היה שילוח המרגלים (התחלה והפתיחה של בירור העולם בכיבוש והכניסה לארץ) בסימו של חודש סיוון – כשיוצאים מזמן מתן-תורה לעבודה בבירור העולם⁴ בכוח ועל-ידי

(1) תענית כ"ט, א.

(2) ראה ע"ח שי"ח פ"ה, של"ח דרוש א. תניא אגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. ובכ"מ.

(3) ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב"שלח לך לדעתך" – שעיקר ושלמות הבירור הוא על-ידי חכמה בשלימותה, שכוללת גם (בינה ובעיקר) דעת.

(4) ומודגש גם בהקריאה בתורה בשבת מברכים חודש תמוז, חודש הרביעי – כי, החילוק שבין חודש השלישי לחוד שהרביעי הוא על-דרך החילוק שבין בחינת המשפיע לבחינת המקבל (גימ"ל דל"ת – גמול דלים" (שבת קד, א)). ולכן, בשבת האחרון דחודש השלישי מברכים חודש הרביעי, שזוהי הנתינת כוח להיציאה והירידה למטה לעסוק בבירור העולם.

(5) החל מהתחלקות לשלוש – "אוריאל תליתאי כו' לעם תליתאי" (שבת פח, א).
(6) מגלה-עמוקות אופן קפו.
(7) ראה סה"מ תש"ו עמ' 46. תש"ט עמ' 41 (הב') ועוד.
(8) מנחות כ"ט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א ה"ט. טוש"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. או"ח ס"ב ס"ד. שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ה.
(9) ראה זח"ג ע"א, א. תוק"ז סכ"ה. שו"ת נוב"י מהד"ת או"ח סק"ט. אבני-נזר יו"ד ח"ב סשע"א.

ובישראל היא למעלה מהעולם, מכל־מקום, צריכה להיות העבודה בעולם גם מצד דרגת האחדות שבתורה ובישראל, שעל־ידי זה נעשה בירור העולם בתכלית השלימות, שנמשך ומתגלה בעולם דרגת האלוקות שלמעלה מהעולם, ועד לאחדות הפשוטה.

ב. וביאור העניין:

הדרגות שבתורה, דרגת האחדות ודרגת ההתחלקות, הן (בכללות) – תורה ומצוות: תורה היא תורה אחת, כי, התורה היא חכמתו של הקב"ה, וכיוון שה' אחד והוא יתברך וחכמתו אחד¹⁰, לכן גם התורה היא "תורה אחת"; ומצוות הן באופן של התחלקות, תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא־תעשה, כי המצוות הן ציוויים לאדם איך להתנהג בעולם, וכיוון שמציאות האדם והעולם היא באופן של התחלקות לתרי"ג, רמ"ח אברים ושס"ה גידים ד"עולם קטן זה האדם"¹¹, ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא באדם"¹², לכן גם המצוות נחלקות לתרי"ג.

ובפרטיות יותר בתורה עצמה – החילוק שבין נגלה תורה לפנימיות התורה: נגלה תורה, "שישים מסכתות" שמבארות פרטי ההלכות דאיסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, שעל־ידן נעשה בירור העולם, הן באופן של התחלקות; לפנימיות התורה שמבארת ענייני אלוקות, "דע את אלוקי אביך"¹³, היא באופן של אחדות ("לית תמן כו' מחלוקת"¹⁴, גם מלשון התחלקות).

ודוגמתו בישראל – שעניין האחדות הוא מצד הנשמה. ש"כולן מתאימות ואב אחד לכולנה... מצד שורש נפשם בה' אחד", ועניין ההתחלקות הוא מצד הירידה בגוף ("שהגופים מחולקים"¹⁵) כדי לברר העולם.

ובפרטיות יותר בעבודת הנשמה עצמה – שעניין ההתחלקות הוא מצד הכוחות הפרטיים דשכל ומידות, ועניין האחדות הוא עצם הנשמה שלמעלה מהתחלקות כוחות פרטיים, שהתגלותה על־ידי הביטול והעדר המציאות.

והחידוש שבדבר – שאף שעיקר העבודה בבירור העולם היא מצד דרגת ההתחלקות שבתורה ובישראל, ואילו דרגת האחדות שבתורה

ג. ויש לומר, שב' האופנים דבירור העולם (מצד דרגת ההתחלקות ומצד דרגת האחדות) מרומזים בב' האופנים של שילוח המרגלים – על־ידי משה ועל־ידי יהושע:

בשילוח המרגלים שמשה – "שנים עשר אנשים איש אחד לשבט" שהלכו לתור את כל י"ב חלקי הארץ שנתחלקה לי"ב השבטים – מודגשת פעולת בירור הארץ באופן של התחלקות:

ועניין זה נעשה על־ידי ומצד בחינת ההתחלקות שבישראל ובתורה – "לדעתך" – בחינת הדעת, שכולל גם חכמה ובינה, וכל המידות הנולדות מן המוחין¹⁶, כוחות פנימיים שהם באופן של התחלקות, ו"לדעתך" דייקא, דעת האדם, שרומז על הירידה וההתלבשות תורה (דעת) בדעת האדם, שאז שייך ונעשה בה עניין של התחלקות.

ובשילוח המרגלים דיהושע – "שנים אנשים" (ולא י"ב), ולא הלכו לתור את הארץ כולה, כי אם ליריחו, מנעולה של ארץ־ישראל¹⁷ (שכוללת כל הארץ כולה) – מודגשת הפעולה של בירור כללות הארץ באופן שלמעלה מהתחלקות.

ועניין זה נעשה על־ידי ומצד בחינת האחדות שבישראל ובתורה – "לא... מדעתו רק שה' יתברך ציווהו" – לא מצד בחינת הדעת (כוחות פנימיים), ודעת האדם שהוא באופן של מציאות, אלא מצד ציווי הקב"ה, באופן של קבלת־עול וביטול הנשמה שלמעלה מהתחלקות, בכל ישראל בשווה.

ויש לומר, שעניין זה מרומז גם ב"שנים אנשים מרגלים חרש":

"שנים", ולא שנים־עשר – כי, בעבודה דקבלת־עול וביטול לא נוגע פרטי התחלקות עשר כוחות (עשר הנוספים על השניים), כי אם ב' הקווין דחיוב ושלילה, עשה ולא־תעשה¹⁸.

10 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י.

11 ראה תנחומא פקודי ג. ועוד.

12 אבות דר"נ ספלא.

13 דה"א כח.ט. וראה תניא קו"א קנו.ב. ובכ"מ.

14 זח"ג קכד.ב – ברע"מ הובא ונת' בתניא אגה"ק סכ"ו.

15 תניא רפל"ב.

16 ראה תניא ספ"ג.

17 תנחומא בהעלותך יו"ד. במדב"ר פט"ו, טו. ועוד.

18 וכמודגש במ"ת (שאו היה הביטול בתכלית השלימות עד

ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים. שנאמר²⁷ יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין... אלא הם חיל השם, שנאמר²⁸ ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר²⁹ אני חלקך ונחלתך²⁴.

אבל לעתיד-לבוא - כיוון ש"באותן הימים

"אנשים" סתם, ולא נשיאי ישראל כי, עניין הקבלת-עול והביטול¹⁹ הוא בכל ישראל (בשווה)²⁰. ו"מרגלים חרש" - שהעבודה שמצד הקבלת-עול וביטול היא (לא מתוך פרסום ורעש, אלא) בחשאי, "הצנע לכת עם אלוך"²¹.

ד. ויומתק יותר על-פי המבואר במדרשי חז"ל²²

עניין האחדות הוא מצד הנשמה, ש"כולן מתאימות ואב אחד לכולנה", ואילו ההתחלקות היא מצד הירידה בגוף, "שהגופים מחולקים"

תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר³⁰ כי מלאה הארץ דעה את ה"³¹ ועד ש"לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"³² - לא יהיה צורך בהבדלת שבט לוי מדרכי העולם שיהיה אז בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבט לוי חלק ונחלה בארץ.

ויש לומר, שה"חלוקה" ל"ג שבטים לעתיד-לבוא קשורה עם דרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות - י"ג בנימטריא אחד:

חלוקת הארץ לעתיד-לבוא תהיה באופן ש"הקב"ה מחלק להן בעצמו³³ ואלה מחלוקתם נאום ה" שמזה מובן, שגם החלוקה היא מצד ובאופן של אחדות, שלכן, "לא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא, העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לבן, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק³⁴, שנאמר שער ראובן

ש"שנים אנשים" ששלח יהושע הם כלב ופנחס: כלב - הוא היחידי (נוסף על יהושע) שנשאר מהמרגלים דמשה, כיוון ש"היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו"²³ אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי - למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל"²⁴?

ויש לומר הביאור בזה - על-פי דברי הגמרא²⁵ "עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלושה עשר שבטים", שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמו שכתוב²⁶ "שער לוי אחד":

"למה לא זכה לוי בנחלת ארץ-ישראל ובביזתה עם אחיו - מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו

שפרחה נשמתן) - "אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי" (פרש"י פרשתנו טו, כב).

(19) ובפרט ע"פ המבואר במדרשי חז"ל ש"שנים אנשים" היו כלב ופנחס, ואעפ"כ ניכרו בכתוב כ"שנים אנשים" סתם (כמו מרגלים ע"ד הרגיל). שבה מודגש עוד יותר עניין הביטול. ודרכה - בהפשיטות דאנשים פשוטים מתגלה פשיטות העצמות (ראה כש"ט הוספות סקנ"ד ואילך. ו"ש"נ).

(21) מיכה ו,ה.

(22) כנ"ל הערה 27 בספר.

(23) פרשתנו יד, כד.

(24) רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב.

(25) ב"ב קכב, א.

(26) יחזקאל מח, לא. ב"ב שם.

(27) ברכה לג, י.

(28) שם, יא.

(29) קורח יח, כ.

(30) ישעיהו יא, ט.

(31) רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.

(32) שם בסיום וחותרם ספרו.

(33) יחזקאל מח, כט.

(34) ומ"ש בב"ק (שבעה ערה 63 בספר) שגם בחלוקה דעוה"ז אין

דרגת האלוקות שלמעלה מהארץ, תורה ("דעה את ה'") בטירתה, חכמתו של הקב"ה ("תורה אחת"), אשר, על-ידי המשכתה והתגלותה בעולם ניכר ונראה בגלוי שהמציאות דכל העולם אינה אלא התגלות חכמתו של הקב"ה, "כולם בחכמה עשית",³⁷ וכמאמר רז"ל "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו",³⁸ ו"אין כבוד אלא תורה"³⁹ ובלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו ("מתכיפין התחלה להשלמה",⁴⁰ באופן מחודש ונעלה יותר) "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' וכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו", "הוא שהתורה אומרת אין⁴¹ עוד מלבדו"⁴².

ויש לומר, שההכנה לשלימות הארץ לעתיד-לבוא, כשתתחלק הארץ ל"ג שבטים, גם "שער לוי אחד", על-ידי ומצד דרגת האחדות שבישראל ובתורה, התחילה בשילוח המרגלים על-ידי יהושע, שהוסיף על השליחות דמשה על-ידי זה ששלח (נוסף על כלב, מהמרגלים ששלח משה) גם את פינחס⁴³, משבט לוי, שבט ה"ג, בגימטריא אחד"⁴⁴.

(קטעים מהתוועדות שבת פרשת שלח, מברכים החדש תמוז ה'תנש"א. התוועדות תנש"א, חלק שלישי, עמ' 360-364)

אחד, שער יהודה אחד, שער לוי אחד, הקב"ה מחלק להן בעצמו כו"³⁵.

וההסברה בזה (בפנימיות העניינים) שבזמן הזה נעשה בירור העולם על-ידי המשכת וגילוי דרגת האלוקות השייכת לעולם שלכן מתלבשת בהתחלקות שבעולם, ולעתיד לבוא (לאחרי שישלם בירור העולם) תהיה גם המשכת וגילוי דרגת האלוקות שלמעלה מההתחלקות דעולם, אחדות הפשוטה, על-ידי האחדות ד'ישראל שיהיו כולם בדרגת שבט לוי "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו... הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים... כמו שזכה לכהנים וללויים"³⁵.

ובפרטיות יותר (לעתיד לבוא גופא) הרי זה החילוק שבין המעמד ומצב ד"מלאה הארץ דעה את ה'" (כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה) להוספה (בהלכות מלכים) ד"כמים לים מכסים"³⁶: "מלאה הארץ דעה את ה'" שמציאות ה"הארץ" מלאה וחדורה כולה ב"דעה את ה'" - מצד ועל-ידי דרגת האלוקות שבערך לארץ, שזוהי דרגת התורה ("דעה את ה'") שיורדת ונמשכת לפי ערך גדרי העולם (דרגת ההתחלקות שבתורה). ולמעלה מזה, "כמים לים מכסים" שמציאות הארץ מכוסה לגמרי במי הדעת - מצד ועל-ידי

לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק" - הרי זה רק בנוגע לכללות השבט, משא"כ לעוה"ב ה"ז בנוגע לכל אחד מישראל, "ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד", "אי נמי",^{*} כי, התירוץ הא' הוא רק להגירסא "אין לך כל שבט ושבט מישראל כו'", משא"כ להגירסא (כב"ק) "אין לך מישראל" (שזוהי הגירסא הרווחת שמביא תוס' בב"ב, ואח"כ מוסיף "ומיהו אית דגרס אין לך שבט ושבט מישראל") בעולם הזה אין להם בשווה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה" (תוד"ה העולם הזה ב"ב שם).

(35) רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל - ומסיים: "הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי", בחינת הגודל שבנשמה, עצם הנשמה שהיא בכל ישראל בשוה"^{*} (להעיר, שגם חלוקת הארץ היא "בגורל" שההתחלקות (חלוקה) קשורה עם העצם שלמעלה מההתחלקות (ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' קלט ואילך ושי"ג)).

(36) ראה גם "הדרן על הרמב"ם" (משיחות ש"פ לך-לך) שנה וז, וש"ג.

(37) תהילים קד, כד.

(38) אבות ספ"ו.

(39) שם מ"ג.

(40) נוסח "מרשות" לחתן בראשית.

(41) ואתחנן ד, לה.

(42) הלכה ד.

(43) ולהעיר. ש"פינחס הוא אליהו" (זח"ב קצ, סע"א. ועוד). מבשר הגאולה.

(44) ויומתק ע"פ דברי גמרא (ב"ב שם) "אידך (חלק ה"ג) למאן (דהא י"ב שבטים לחוד הוא דשקלי ביחזקאל (שאף שנוסף לוי בא יוסף במקום אפרים ומנשה) - רשב"ם שם)... לנשיא (למלך המשיח"*) (* וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ח "המלך המשיח נוטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד משלושה עשר, ודבר זה חק לו ולבניו עד עולם") ("זה מבואר בנבואת יחזקאל והנותר לנשיא... למדנו שהיה נוטל חלק כאחד השבטים, והנשיא הוא מלך המשיח" (רדב"ז שם)) - רשב"ם שם)... דכתיב והנותר לנשיא זה מזה ומזה גו" - ש"הנשיא הוא הכל". שכולל ומאחד כל בני".

תיכף נכנסים לארץ!

לכן יש להוסיף במעשינו ועבודתינו מתוך שמחה

...בפרט לאחר מעשינו ועבודתנו בהפצת המעיינות חוצה – שזהו תוכן עניין הנסכים, סולת, יין ושמן, בעבודה הרוחנית: "שמן" הוא עניין החכמה, ו"יין" הוא עניין הבינה, ו"סולת" הוא עניין הדעת ("אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעם טעם דגן"), כמבואר בדרושי חסידות, היינו, שהגילוי דתורת חסידות חב"ד ("מעיינותך") נמשך וחודר בכל העולם כולו, "חוצה" (דוגמת היין דנסכים שיורד עלידי השיתין עד לתהום), שעלידייזה פועלים את ביאת דוד מלכא משיחא. ולכן, כשנמצאים יום נוסף בגלות, הרי עם היות שאפילו יום אחד נוסף בגלות הוא עניין רע ומר כו', שלכן צועקים "עד מתי וכו' וכו', יש להוסיף במעשינו ועבודתנו מתוך שמחה וטוב לבב, מכיוון שידעים שתיכף ומיד ממש נכנסים לארץ (ובלשון הפטרה "כי נתן ה' בידינו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו"), ולא נותר אלא "לצחצח את הכפתורים", כדי שהכניסה לארץ תיכף ומיד תהיה באופן הכי נעלה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח ה'תשמ"ז; התוועדויות תשמ"ז, כרך ג, עמ' 544)

לא תהיה הבדלה בין שבט לוי לכלל ישראל

מבואר במדרשי חז"ל ש"שניים אנשים" ששלח יהושע הם כלב ופינחס: כלב – הוא היחידי (נוסף על יהושע) שנשאר מהמרגלים דמשה, כיוון ש"היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו". אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי – למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל"? ויש לומר הביאור בזה – על-פי דברי הגמרא "עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלושה-עשר שבטים", שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמו שכתוב "שער לוי אחד": "למה לא זכה לוי בנחלת ארץ-ישראל ובביזתה עם אחיו – מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין... אלא הם חיל השם, שנאמר ברוך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר אני חלקך ונחלתך". אבל לעתיד לבוא, כיוון ש"באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה'", ועד ש"לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" – לא יהיה צורך בהבדלה דשבט לוי מדרכי העולם שיהיה אז בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבט לוי חלק ונחלה בארץ.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח, מברכים החודש תמוז ה'תנש"א; התוועדויות תנש"א, כרך ג, עמ' 362-363)

קיום השליחות מגלה את בחינת "משיח" שבכל אחד ואחד

יש להוסיף בהשייכות ד"שלח לך" למשיח – ש"שליח" בתוספת יו"ד בגימטריה "משיח", שבזה מרומז שעלידי עבודת השליחות בכל עשר כוחות נפשו, ובפרט עלידי השליחות דהפצת התורה באופן ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה", מתגלה ה"משיח" שבכל אחד ואחד מישראל, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח צדקנו, בחינת היחידה הכללית, ועד לביאת משיח צדקנו בפועל ממש.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח, מברכים החודש תמוז ה'תש"נ; התוועדויות תש"נ, כרך ג, עמ' 359-360)

מעלת המרגלים וה'זכרתם' שבציצית

היכן הרמז בנגלה למבואר בחסידות על גודל מעלת המרגלים, והאם יש לצרף למניין יהודים שאינם כשרים? • האומנם ספר החינוך הצועד לרוב בעקבות הרמב"ם סובר אחרת לעניין ה'זכרון' שבמצוות ציצית – האם 'זכרתם' הוא מגוף המצווה או דבר נוסף? • מדוע לבש השל"ה ציצית תחת המלבוש; ומדוע לא הזכירו הרבי בשיחה?

שהמטה משה הביא גם רמז מכך ש"עדה" בכתוב מלא עי"ן דל"ת היא בגימטרייה "עשר"]. וכנראה נרמז לזה בהערה 2 כבשיחה שם "זכן הוא לכמה גירסאות בברכות כא, ב וסנהדרין עד, ב".

ב. כן מצינו ברבינו בחיי עה"פ אמור כב, לב: "ועוד הוכיחו רז"ל מן הכתוב הזה שכל דבר שבקדושה צריך עשרה והוא שאמרו בברכות אין דבר שבקדושה בפחות מעשרה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכתוב התם (במדבר יז) הבדלו מתוך העדה, מה להלן עשרה אף כאן עשרה. ופירש ר' יעקב שאין נוסחא זו מדוקדקת שאין להביא ראיה מעשרה מרגלים לדבר שבקדושה. אבל עיקר הנוסחא היא כן:

אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך וכתוב התם (בראשית מב) לשבור בתוך הבאים, מה להלן עשרה אף כאן עשרה. ועכשיו יביא ראיה מעשרה אחי יוסף שהיו צדיקים לדבר שבקדושה".

והנה כ"ק אדמו"ר ממש"ך:

ויש לומר שזהו אחד מהרמזים בנגלה דתורה להמבואר בפנימיות התורה, שהמרגלים היו בדרגא נעלית. כלומר, לא זו בלבד שלא היתה כוונתם ח"ו מרידה כפשוטה, אלא אדרבה, "היו במדריגה גבוה

דבר שבקדושה ב'מניין' – מניין?

בליקוטי שיחות כרך ל"ג עמ' 85 דן הרבי בכינוי המרגלים בתורה כ"עדה" – דבר המשמש מקור בדברי חז"ל לכך ש"כל עשרה מישראל בהצטרפם נחשבים 'עדה' שלמה".

לאחר מכן מקשה הרבי:

וצריך עיון [ראה ספר השיחות תש"ד עמ' 29] שמקור להלכה זו במעלתה המיוחדת של "עדה" בעניני קדושה (ש"כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה"), נלמד דוקא מהמרגלים (דכתיב בהו "עד מתי לעדה הרעה הזאת")?

ומוסיף בהערה 6:

ולהעיר דבירושלמי סנהדרין פ"א ה"ד (ועד"ז בירושלמי ברכות פ"ז ה"ג) ישנה דיעה דהלימוד הוא מהכתוב (מקץ מב ה) ויבואו בני ישראל לשבור בתוך הבאים.

א. להעיר שדעה זו הובאה להלכה ב'מטה משה' סימן סז (בשם רבינו יעקב) ברוח הדברים שבשאלה בגוף השיחה, "שאין להביא ראיה ממעשה מרגלים לדבר שבקדושה" [עיין שם

הזכירה שייכת לציצית?

ב'ליקוטי שיחות' כרך לג שיחה לפרשת שלח, חוקר הרבי בעניין מצות ציצית אם הפסוק "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" שנאמר במצווה זו הוא מגוף המצווה, או דבר נוסף הבא כתוצאה מקיומה.

ותולה חקירה זו בסגנון הרמב"ם והטור. לרמב"ם, שחילק מצוות ציצית לשני פרטים בשתי הלכות, מובן ש"וראיתם אותו" הוא דבר נוסף על עצם המצווה, ולטור, שפָּלַל יחד הזהירות במצווה זו עם זכירת כל המצוות, שהיא "עיקר מצותה", ומשמע ש"וראיתם" הוא מגוף המצווה.

והנה, בגוף השיחה אין התייחסות מפורשת לדעת ספר החינוך.

ויש לברר מהי אכן דעתו של ספר החינוך?

החינוך (מצוה שפו) פותח בעניין המצווה, "להטיל ציצית בבגד כו".

לאחר פירוט אופן החיוב, מגיע ל"שורש המצווה נגלה בכתוב, שהיא למען נזכור כל מצוות השם תמיד".

ואחר פירוט עוסק ב"מדיני המצווה".

לכאורה, דעתו של החינוך היא כהטור, שזהו עיקר המצווה, שהרי כתב כאמור:

"ואין דבר בעולם יותר טוב לזכרון, כמו נושא חותם אדוניו קבוע בכסותו אשר יכסה בו תמיד, ועיניו ולבו עליו כל היום; וזהו שנאמר בו בכתוב "וזכרתם את כל מצוות ה'". ואמרו זכרונם לברכה: כי מילת ציצית תרמוז לתרי"ג מצוות עם צרוף שמונה חוטין שבציצית וחמשה קשרין שבו".

ואם-כן בהכרח אפוא, שזהו ממיעוט המקומות בהם נטה החינוך מדעתו של הרמב"ם שלפי קביעת הרבי דעתו שזה עניין נוסף על עצם המצווה, שהרי לרוב - דעתו כהרמב"ם (ראה אגרת המחבר שבהקדמת ספרו "שורב דברי הספר נלקטים מספרי עמודי ארץ... והרב רבי משה בן מיימון") וכן הוא בשו"ת צמח צדק מילואים.

כיצד נהג השל"ה?

באותה שיחה נושא ונותן הרבי בארוכה אם הציציות של טלית קטן צריכות להיות מכוסות תחת הבגדים או נראות בחוץ - לפי דעת האריז"ל

רשעים או צדיקים?

ייתכן שכוונת הרבי בביאור עניין זה העוסק אמנם בפירוש על דרך הדרוש ובפנימיות התורה, שוללת גם סברה אחרת כפי דעתו של הגר"מ פיינשטיין (ז"ל), כדלקמן.

הנה, בשו"ת אגרות-משה ח"א או"ח סימן כג פסק, כי יש לצרף בשעת הדחק מחללי שבתות לעשרה. וסברתו:

"דאיתא תוך תוך ממרגלים שהיו כולוהו ישראל כדפירש רש"י והתם הא היו כופרין בפרהסיא... אם כן בהכרח שגם לעניין לומר דברים שבקדושה מצטרפין".

והניף ידו בשנית הרב פיינשטיין בתשובה להשגות הגר"מ סאוויצקי - בשו"ת הנ"ל ח"ב או"ח סימן יט וקבע:

"יש להורות כדכתבתי שם שלקדיש ולקדושה מצטרפין" (מה שאין כן "תפלה בצבור וכדומה - אין מצטרפין").

ובשלישית, הרחיב בהבנת פשוטי המקראות (אגרות-משה ח"ג או"ח סימן יד) וקבע:

"ונמצא שודאי היו רשעים גמורים בכפירה ביכולת השם-יתברך ובהבטחתו, וגם בהסתה והדחה שאין ללמד עליהם זכות כדן מסית ומדיח על חטאם".

הרבי לעומתו חוזר ומסיק בהשיחה:

שדווקא מה"עדה" דמרגלים ילפינן שעשרה מישראל נחשבים "עדה" קדושה - מרומז שחטאם של המרגלים לא היה במובנו הפשוט... אלא שמצד גודל מעלתם ודרגתם בעבודת ה' ועוד... השתדלותם להשפיע על בני ישראל בזה [להיות בדביקות וכו'] במדבר ולא להכנס לארץ-ישראל] - הרי זה חטא גדול וחמור..

וראה לימוד זכות גדול עליהם בהמשך השיחה דברים נפלאים מסעיף ג' ואילך.

ויש להביא סמך ממה שכתב המגן אברהם או"ח סימן תקפ ס"ק ב' [עמ"ש "בי"ז אלול מתו מוציא דיבת הארץ"] בשם השל"ה שהיו צדיקים עיין-שם. ומסיימן בטוב.

ציציות שהם לפנים, ומשים אותם חוצה, בין קרסי המלבוש, ואני רואה אותם תמיד, וכן ראוי לנהוג". אמנם, כאשר מעיינים היטב ניתן להבין מדוע לא הובאו דבריו בשיחה, שהרי מדבריו נמצא שכל עניין לבישת הטלית־קטן בפנים אינו עניין (על פי קבלה) אלא מצד המלעיגים, בשעה שמפורש על פי קבלה כפי שהובא בהרחבה בהשיחה.

ועוד והוא העיקר: מדברי הרבי בסעיף ג': "גם מובן שאין הטעם בזה לפי שבאותו הזמן היו הולכים בין הגוים כו'" (עיני־שם ההמשך) – מובן שצריך עיון מה שכתב "מחמת המלעיגים". [ואולי כתב הדברים בענותנותו הרבה]. ופשוט שאי אפשר ללמוד מזה למעשה. ועצ"ע.

(הובאה במגן אברהם ס"ח סקי"ג) שהטלית־קטן צריך להיות "תחת בגדיו"; וכן חוקר בגדר "וראיתם אותם גו'" אם הוא מגוף מצות ציצית, כאמור.

בהערה 79 מביא הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שאף שהיה לובש הטלית־קטן באופן אשר כשהבגד העליון היה פתוח, היו הטלית־קטן והציציות נראים – אמנם בכמה זמנים במשך היום היה הבגד העליון סגור ומכסם כו'. עיין שם.

והנה גם לעניין דברי אדמו"ר הזקן שהובאו בתחילת השיחה (עמ' 96), ובכלל – כדאי להעיר מדברי השל"ה בתחילת מסכת חולין (ד"ה ומאחר) הכותב:

"והנה מחמת המלעיגים גם אני לובש הטלית קטן תחת המלבוש, ומכל מקום אני לוקח השתי

הפצת היהדות: ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והזרכותו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי'ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

פרשת שלח

ויהס כלב את העם (יג, ל)

מה ראה כלב שהשתיק את המרגלים כבר בשלב זה, והלוא לכאורה לא היה כל דופי בדבריהם עד כאן, שכן הם רק השיבו על השאלות שמושה רבנו ביקשם לברר על הארץ ויושביה, ותו לא?! אלא שכלב מיהר להסותם משום שראה שהפכו את סדר הדברים: משה שאל תחילה על חוזק העם ("החזק הוא הרפה"), דבר שהיה חשוב לסדר המלחמה, ורק לאחר מכן על טיב הארץ ("השמנה היא אם רזה"), שזה הרווח והשכר של המלחמה; ואילו המרגלים שינו את הסדר: השיבו תחילה על הארץ ("זבת חלב ודבש היא"), ורק אחר-כך על גבורתם של יושבי הארץ ("עז העם היושב בארץ"). כאשר שמע כלב שהקדימו והדגישו את השכר, בבחינת עבודה על מנת לקבל פרס – מיד השתיקם.

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1313)

את כבדי ואת אתתי אשר עשיתי במצרים ובמדבר (יד, כב)

מבואר בתורת החסידות שהמדבר הוא "מקום נחש, שרף ועקרב", והיינו שורש ניקת ה'קליפות'; הליכת בני-ישראל במדבר, ביחד עם ארון הברית, הכניעה את כוחה של הקליפה. "מעשה אבות סימן לבנים" – הליכה זו מאפשרת לכל יהודי לבטל את ה'מדבר' הפרטי שלו שהם גופו ונפשו הבהמית.

השפעה זו בא לידי ביטוי גם בגשמיות: א) הענן שהיה הולך לפניהם היה הורג נחשים ועקרבים, ב) הימצאותם של שישים רבוא נפשות הפכה את המדבר ממקום שומם וריק למקום יישוב, ג) המים מבארה של מרים הצמיחו דשאים ואילנות לרוב והמדבר נהפך ממקום שומם לפורה.

(ליקוטי שיחות כרך יג עמ' 16)

ובניכם יהיו רועים במדבר ארבעים שנה (יד, לג)

חטא המרגלים גרם לעונש של ל"ט שנה, שכן החטא היה בשנה השנית ליציאת מצרים. בטעמו של מספר זה – ל"ט – יש לומר:

חז"ל דימו את הוצאת הדיבה של המרגלים להוצאת שם רע על "בתולת ישראל" (ערכין טו), והרי עונשו של מוציא שם רע הוא "ויסרו אותו" (תצא כב), היינו ל"ט מלקות.

(תורת לוייצחק עמ' רסה)

פרשת נסכים

למה נסמכה פרשת נסכים לפרשת המרגלים?

נסכים דומים לתפילין, שלכן "הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו הקריב זבח בלא נסכים" (ברכות יד). מכאן סמיכות הפרשות: שהרי המרגלים לא רצו להיכנס לארץ בגלל הפחד מגבורת יושביה; ואילו קיום מצוות תפילין מטילה אימה ופחד על האויב, כדכתיב (תבוא כח), "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", ואמרו חז"ל – "אלו תפילין שבראש" (ברכות ו).

(תורת לוייצחק עמ' קיט)

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה (טו,כ)

בעל הבית אחד מעשרים וארבעה, ולנחתום אחד מארבעים ושמונה (רש"י)

עקרת בית האופה לחם עבור בני ביתה מקבלת את הקמח ואת העצים מן המוכן, ומכיוון שכן אין היא מרגישה כל כך שעיסה זו ניתנה לה מהקב"ה, ולכן חייבה חכמים בשיעור גדול, אחד מכ"ד, כדי להזכירה ש"ממך הכול". ואילו הנחתום, היינו בעל עסק, רואה בעליל השגחה פרטית, כיצד הקב"ה מזמין לו את פרנסתו; ומשום כך די לו בשיעור קטן, אחד ממ"ח.

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 186)

* * *

"עריסותיכם" – לשון עריסה.

"ראשית עריסותיכם" – כשאדם קם ממיטתו, ראשית דרכו צריכה להיות לה' – "חלה תרימו תרומה" – אמירת תהילים, לימוד התורה, תפילה בציבור, וכיוצא בזה.

(ספר המאמרים קונטרסים א עמ' קסה)

ראשית עריסותיכם (טו,כ)

מכיוון שהיא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם (ירושלמי חלה פ"ג)

נתינת המים לתוך הקמח רומזת להמשכת אור התורה אף בדברי הרשות. שכן פירורי הקמח, שכל אחד מהם הוא דבר בפני עצמו, רומזים לדברי הרשות; ואילו המים, המאחדים את כל הפירורים לישות אחת, רומזים לתורה, שלא ניתנה אלא לעשות שלום בעולם. על־פי הלכה, אם נשאר בערְבָה (הכלי שבו לשים את הבצק) קמח שלא נתערב במים – אין החלה פוטרת אותו. כלומר: יש להמשיך את אחדותה וקדושתה של התורה בכל מקום ומקום, ללא יוצא מן הכלל, ואין להסתפק בהבאת אור התורה לרוב המקום או למקום סמוך, וכיוצא בזה.

(משיחת שבת־קודש פרשת שלח תשי"ח. תורת מנחם כרך כג, עמ' 87)

פרשת ציצית

בעת מאסרו של הרבי הרי"צ בשנת תרפ"ז, נכנסו פקידי בית הסוהר לתאו כדי לצלמו. הרבי, שהיה אז באמצע תפילתו, רמז להם בידו שלא להפריע לו, והם עזבו את החדר. כעבור זמן מה חזרו הפקידים, והרבי, שבינתיים סיים את התפילה, התיישב כשהכיפה לראשו, ופרש את הטלית קטן כך שייראו את כל ארבע הכנפות. הפקידים לא היו שבעי רצון מכך, ואמרו לרבי שיצניע את הציצית. אולם הרבי השיב בהחלטיות ובנחישות: רצונכם לצלם אותי? צלמו אותי כפי שאני נראה...! וכך עשו...

(שיחת י"ב תמוז תשכ"א. תורת מנחם תשכ"א (לא) חלק ג, עמ' 120)

"אם למדת תורה הרבה"

רבן יוחנן בן זכאי קיבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת (פרק ב משנה ח)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא:

אל תחזיק טובה לעצמך – לומר הרבה תורה למדתי. ולפי שהוא [רבי יוחנן בן זכאי] לא הניח לא מקרא ולא משנה הלכה ואגדה שלא למד [סוכה כ"ח ע"א, ב"ב קל"ד ע"א], היה אומר כן.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

אנו רואים שרבן יוחנן בן זכאי אומר דבר אחד בלבד, ולעומת זאת כל אחד מחמשת תלמידיו אמר [להלן במשניות הבאות] שלושה דברים.

בטעם הדבר יש לומר, שאצל רבן יוחנן בן זכאי היו כל הדברים של כל תלמידיו (שקיבלום ממנו) בהתכללות, בנקודה אחת, ואצל חמשת תלמידיו נפרטו לחמישה דברים כלליים, וכל אחד כלול משלושה. גם יש לומר, שבמאמר זה נרמזים שלוש הוראות נפרדות:

"אם למדת תורה הרבה" – הוראה זו מכוונת לבעל עסק, שמצד מילי דחסידותא עליו להוסיף ולהרבות בלימוד התורה, יותר מכפי החיוב על-פי הלכות תלמוד-תורה.

והוספה זו חייבת להיות בבחינת "בלי גבול", ללא הגבלות, שהרי ריבוי אמיתי ("הרבה") הוא – בלי גבול.

והעניין של "בלי גבול" שייך רק בתורה, ולא בקיום המצוות: החיוב של תלמוד תורה הוא בלי הגבלות, ובלשון הרמב"ם "כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר כו", וכמו כן (בזמן) הרי החיוב הוא תמידי: מה-שאינ-כן במצוות, הרי כל מצווה יש לה הגבלה (לזמן או מקום מסויים, וכיוצא בזה).

"אל תחזיק טובה לעצמך" – מאחר שלמד תורה הרבה, ועל-ידי לימוד התורה מתאחד האדם עם התורה ב"יחוד נפלא", הרי נהפכה כל מציאותו למציאות של תורה. ולכן אומר התנא שאף-על-פי-כן לא יתגאה בכך.

"כי לכך נוצרת" – מכיוון שהגיע אדם לדרגה זו (שכל מציאותו היא תורה) הוא עלול לחשוב שכבר מילא את תפקידו בעולם, ואינו חייב להתייגע על כך בלימוד מכאן ולהבא.

לכן אמר "כי לכך נוצרת" – היום נבראת ונוצרת (עם הבריאה כולה) מחדש, וניתן לך עוד יום לחיות, וכוונת הבריאה היא "בשביל התורה ובשביל ישראל", ואם-כן עליך להמשיך בלימוד התורה ביתר שאת ויתר עוז, ולהתעלות בתורה בעילוי אחר עילוי.

ועניין זה שייך לבעל המאמר – רבן יוחנן בן זכאי:

כל עניינו של רבן יוחנן בן זכאי (לאחר שנקרא "רבן") היה לימוד התורה. וכמאמר רז"ל "ארבעים שנה עסק בפרקמטיא, ארבעים שנה למד וארבעים שנה לימד", ו"לא הלך ארבע אמות בלי תורה כו", ו"לא קדמו אדם בבית-המדרש", ובשעת החורבן דאג שתתקיים תורה בישראל וביקש "תן לי יבנה וחכמיה". ולכן לו נאה ולו יאה לתבוע להרבות בלימוד התורה.

(מהתועדות שבתקופת פרשת תזריע-מצורע תשל"ז – בלתי מוגה. ביאורים לפרקי-אבות חלק א (אה) עמ' 102-104)

הלכות ומנהגי חב"ד

- נכון - שכל אחת ואחת מהמסיימות תחיינה - תפריש ביום ההוא לצדקה:
פרוטה בבוקר - לפני הסיום, ופרוטה - לאחריו.
- המורות תחיינה תבארנה להן - לפי ערכן - המאמר (היום יום - דיום הנ"ל [כ"א סיון])
א"א איד... [ניט ער וויל און ניט ער קאן זיין ח"ו א נפרד = יהודי אינו רוצה ואינו יכול חסוּשלוּם להיות נפרד] מאלוקות".
אזכירן על־הציון לתוכן הפדיון־נפש, ותבשרנה טוב".

ונספו השלמות בסוגריים מרובעים.

שבת־קודש פרשת קרח'

י"ט בסיון

פרקי אבות - פרק ב'.
הוראות ליום סיום שנת הלימודים:³

(1 בחו"ל: שלח.

(2 וכדאי לפרסם מנהג זה, כדי שגם אלה (שמתפללים בסידורים אחרים [לכאורה הכוונה לקהילות הספרדים]) שנהגו עד עתה ללמוד פרקי־אבות בשבתות שבין פסח לעצרת בלבד, יוסיפו וילמדו זאת בכל שבתות הקייץ, ע"פ מש"כ אדה"ז **בסידור השווה לכל נפש** - גם עבורם - ש"יש נוהגין כך בכל שבתות הקייץ" (התועדויות ה'תש"נ ח"ג עמ' 297). וראה שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סו"ס מז, הוראות כלליות באופן הפצת מנהגינו בבתי־כנסת שבנוסח אחר.

(3 מענה משנות הלמ"ד לקבוצת מורות ב'גן חובה' של 'בית רבקה' בברוקלין, שדיווחו על חגיגת סיום הלימודים ביום כ"א סיון ('מאוצר המלך' ח"א עמ' 48). נפתחו ראשי־תיבות וקיצורים.

ברכת המזון בשמחת נישואין בלי זימון וז' ברכות

ידועה דעתו של הרבי שחסידים צריכים לנהוג כפי שראו או שמעו מהרביים, ולא לחפש כלל "הידורים" אחרים, ונצטט לשון שיחת הרבי:

... "עד"ז בנוגע לכל השאלות ששואלים על דרכי החסידים:

"כל השאלות אינם צריכים להיות נוגעים כלל - כיון שיודעים שמדובר אודות דרכי החסידים כפי שראו או שמעו מהרביים . . . הרי, "הואיל ונפיק מפומי' דרב כהנא", כיון שיודע שזוהי הנהגת הרביים, אין לו לחפש הידורים, ואדרבה, עליו להדר בהנהגה זו דוקא ("מהדר אתרי וחד"). . . ההנהגה בדרכי החסידים כפי הוראת הרביים היא בגדר החיוב ד"על פי התורה אשר יורוך", "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך", ובמילא, אין לחפש הידורים, אלא ההידור הוא - לעשות כהוראת הרביים" (ראה תורת מנחם - התוועדויות ח"ה ע' 146).

הייתה חתונה (של אנ"ש) שבעל השמחה החליט לעשות זימון מוקדם על-מנת שכל המשתתפים יברכו ביחד בזימון וישתתפו בשבע הברכות (ולהשאיר כל הריקודים וכו' לאחר ברכת המזון ושבע ברכות). נכון שיש סברה כזו שמובאת בפוסקים, אבל כאמור, חסידים נוהגים כפי הוראות רבותינו נשיאינו. להלן נצטט שני מקורות שהרבי דן על זה, ומביא דעתו הק' איך לנהוג בפועל:

א. ראה בזה במכתבו של הרבי (אגרות קודש ח"ד ע' רטו. נדפס גם בלקוטי שיחות ח"ד ע' 305):
 "...במה דשאלנא קדמיכון: המשתתפים בסעודת נישואין, וכמנהג המדינה מסובים חבורות חבורות (וכמה מהם יותר מעשרה) כאו"א על שולחנה ושמישים משמישים (ומצרפים על ידי זה) לכל השולחנות, ובהתאריך הסעודה - כמה מהחבורות מברכין לעצמן, מבלי לחכות לברכת המזון שבשלחן הראשי, אשר החתן והכלה מסובין עליו, ומבלי אמירת ז' ברכות וגם לא שהשמחה במעונו וכו'."
 "אי יאות פתגמה למעביד הכא ולמיפטר נפשי' מז' ברכות וכו'."

"וכנראה סיבת המנהג: א) לא כאו"א יכול להאריך בסעודה (מפני הטרדות, הבריאות, חס על זמנו וכו') ובפרט שלפעמים האריכות באה על ידי ענינים בלתי רצויים). ב) אמירת ז' ברכות קודם אמירתן בשולחן הראשי דהחתן וכלה - תעורר קפידת המחונתנים.

"ועל פי זה שינוי המנהג: א) שכולם יחכו עד סוף הסעודה - תגרום שכמה ימנעו מלהשתתף בסעודה זו כלל ועל ידי זה יוגרע משמחת חתן וכלה אז, נוסף על הטינא שבלב מהמחונתנים על הבלתי משתתפים, וכנראה במוחש. ב) שיברכו בשולחנות הנ"ז ז' ברכות בשני כוסות, כבודים - יש חשש לקפידה הנ"ל, ואלו שיחששו להקפידה - מלכתחילה לא יבואו.

"זכיון שבשני האופנים - ענין של מצוה ישנו, וגם שנתפשט המנהג ביותר ואין מוחה, מצוה ליישב המנהג, ויש לומר שמיוסד על שלשה: א) שולחן ערוך סקצ"ג סוס"א: למנוע קפידת בעל הבית מותר לעשרה להחלק. ב) שם סוס"ג אף אם לא הי' טעם זה מספיק מכל מקום בכבר נהגו כך, הוי כאילו לא קבעו

עצמן ביחד, וראה שולחן ערוך יורה דעה ספ"ח ס, ב. ג) על פי מה שכתוב בשולחן ערוך אבן העזר סי' ס"ב בט"ז סק"ז וערוך השולחן (סקל"ח. הובא גם במכתב כת"ר) דחייב ז' ברכות תלוי באם האכילה היא גם לשמחת חתן וכלה - יש לומר דמחשבת המסובים מקודם דבאם תתארך הסעודה יברך בלא ז' ברכות - הרי זה שלילת קביעתו לשמחת חתן וכלה, לא חל ענין ז' ברכות מעיקרא, וק"ל".

ב. רב חסידי, לא מאנ"ש, שאל את הרבי:

כאשר מתיישבים קבוצות אנשים בחתונה ליד שולחן, הוא שם לב שלפני שהולכים מברכים בלי מנין. ושאל, האם העובדה שהתיישבו מחייבת לברך עם מזומן של מנין. והוסיף שלכאורה מונח אצלו שאסור לעזוב עד שמברכים עם מנין של עשרה?
הרבי ענה לו שהוא סבור שזה לא משנה, וגם הוסיף שיש בזה מעשה רב ומכך שלא מחו מסתבר שכך הוא (בשם הרה"ת ר' יהודה לייב שי' גראנר).

נדפס בתשורות: כינוס תורה, צרפת (תשנ"ו) ע' 28. רייכמן (תשנ"ז) ע' 15. רסקין (תשנ"ח) ע' 28.
מיירס (תשנ"ט) ע' 19. גלויברמן (תשס"א) ע' 24

הרב אברהם שמואל בוקיעט,
כפר חב"ד

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש